

## מאוצרות הפרשה

אבל בראש השנה שמפחדים מהקב"ה שהוא גם הידיד הכי טוב של האדם, והוא יכול הכל ואין שום דבר שאינו יכול, הרי כשאדם מפחד מהידיד שלו הוא לא יברח ממנו, אלא ילך אל הידיד ויאמר לו, הלא אתה ידידי ואוהבי, בבקשה ממך תן לי עצה ותרחה עלי, ואני מבטיח שכל מה שתצא אעשה, ובוזה הוא כבר רגוע ובטוח, כי הידיד בודאי רוצה את טובתו, וכשרואה שהוא מסכים ומוכן לעשות רצונו, בודאי ירחם עליו ויתן לו הכל ולא יחסר לו כלום.

וזה 'אברח ממך אליך', שהדבר הכי טוב הוא לברוח אל הקב"ה, לבקש ממנו ולהבטיח לעשות רצונו, ואז בודאי שירחם וזוכים לחיים ברצונו. ולכן יחד עם אימת הדין יש גם שמחה. (מרח"ה הגר"ג אדלשטיין זללה"ה)

### ומלאכים יחפזון וחיל ורעדה יאחזון ויאמרו הנה יום הדין לפקד על צבא מרום בדין

הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א: בשיחת מוסר שנשא רבי משה חברוני, ראש ישיבת חברון, בימים הנוראים בהיכל הישיבה, פתח והקריא את לשונו של רבי אמנון ממגנצא בפיוטו המרטיטי: "ומלאכים יחפזון, וחיל ורעדה יאחזון, ויאמרו הנה יום הדין..."

אינני מבין – סקר בעיניו את עשרות הבחורים שלפניו – מדוע המלאכים מפחדים כל כך ביום הדין? וכי יש להם יום דין בראש השנה? הלא אין להם בחירה! אין שום סיכוי שלא יעשו את רצון ה'. מובן שבני אדם ירעדו ויתחננו על נפשם, אך מדוע מלאך צריך לירא ולפחד?

אם נרצה להבין את התשובה לכך – המשיך – ננסה לתאר לעצמנו בנין גבוה בן עשרים קומות, אשר בגגו אין שום מעקה או גדר. באחד הימים הבחינו אנשים כי בקצה הגג מתרוצץ ילד קטן, בן שלוש שנים לכל היותר, ומשחק בכדור. הילד התרוצץ מצד אל צד, ובכל רגע נתון עלול היה ליפול.

עמדו עשרות אנשים למרגלות הבנין, התבוננו מבעתים במחזה הנורא, וסומרו למקומם כמשותקים. עד שיעלו למעלה לתפוס את הילד, ביכולתו ליפול!! החלו לצעוק לעברו: "ילד, רד משם!" אך הוא כלל לא שמע אליהם. המשיך לרוץ אחרי הכדור שלו, קורא קריאות שמחה, וכמעט מחליק מבלי משים למטה...

אנשים החלו לצעוק לעברו בכל הכח, נשים התעלפו ובכו בחוסר אונים – אך הילד ממשיך לצחוק מבלי להבין את הסכנה הנוראה המרחפת תחת רגליו בכל עת ובכל שעה.

אוי, רבותי היקרים! – זעק רבי משה חברוני בחלל הישיבה – זהו המצב שבו אנו נמצאים ביום ראש השנה! המלאכים אינם רועדים על עצמם, הם רועדים מן המצב שלנו. הם רואים כיצד אנו משחקים כמו ילדים על פני תהום, ולא חשים כלל בסכנה האיומה המתקרבת. הם זוחלים ורועדים בשבילנו.

הרי כעת נקבע לנו איזו שנה תהיה לנו בכל התחומים. כעת נקבע מה נרגיש, ומה יעבור עלינו בכל שנה ובכל רגע – כיצד ניתן, אפוא להשאיר שאננים?! (ומתוך האור, ספר תפילתנו)

### למה שמחים בדין בראש השנה?

נשאלתי על מה שכתוב שישאל ישראל שמחים בדין, וצריכים לשמוח בראש השנה, מפני שבטוחים שנצא זכאים בדין, וצריך ביאור כיצד יכולים להיות בטוחים בזה.

ויש מבארים שזה הולך על כלל ישראל, שהכלל בודאי יש להם את זכויות הכלל, וצריכים לשמוח מצד הכלל, אבל כל יחיד ויחיד אינו בטוח. אמנם צריך ביאור, כי גם עם הכלל, מי יודע מה יהיה, והרי כבר היו שנים שהיו גזירות איומות גם על הכלל, והיו צרות – רבים רח"ל.

וגם היחיד, כיצד כל יחיד יכול לשמוח?

ולבאר הענין, אקדים מה ששמעתי פעם מאדם אחד, שסבל ייסורים לעת זקנתו, וכששאלוהו לשלומו, השיב ואמר: "ס איז אזוי גוט אז בעסער קען ניט זיין" כלומר, המצב שלי כל כך טוב, שלא יכול להיות יותר טוב מזה! ואני מרגיש הכי טוב שיכול להיות.

ואף על פי שהוא סבל ייסורים, אבל ידע והבין שמן השמים נותנים לאדם את מה שטוב בשבילו, ואם נתנו לו ייסורים בודאי זה לטובתו, שהייסורים הם 'תרופה' בשבילו.

ומשל למה הדבר דומה, כשעושים ניתוח להצלת החיים, הרי הניתוח גורם ייסורים איומים, ואף על פי כן שמחים בניתוח, ומעדיפים לסבול ייסורים, כי מבינים שכדאי לסבול בשביל הצלת החיים, ושם הייסורים הם רק 'תוצאה' מהניתוח ואינם הרפואה עצמה, קל וחומר בדיני שמים שהייסורים עצמם הם הרפואה והתיקון לנפש האדם, לכפרת עוונות, או שהוא צדיק ונותנים לו ייסורים של אהבה להוסיף שכר.

ולכן צריך לשמוח, כי כל דיני שמים אינם נקמה על העבר, אלא הם לטובה בשביל העתיד, לכפרת עוונות או להוסיף שכר, וכן הדין בראש השנה הוא לטובת האדם, ורק לא יודעים באיזה אופן תהיה הטובה, האם כך או כך, אבל הכל לטובתו כדי שיוכח לחיי נצח.

ולכן שמחים בראש השנה, מפני שיודעים שהדין הוא לטובת כל אחד ואחד, ומה שיגזרו בשמים זה הכי טוב שיכול להיות, וכמו שהזכרנו 'בעסער קען ניט זיין', שלא יכול להיות יותר טוב מזה! והקב"ה הוא המנתח הכי טוב, שעושה את הניתוח הכי טוב, שמוכרח להיות, ובלי זה יהיה יותר גרוע, כי בלי הדינים והמשפט זה הזנחה של המחלה ואחר כך צריכים רפואה יותר קשה, לכן שמחים בדין.

ואמנם יש אימת הדין, ובפיוט כתר מלכות לרבי שלמה אבן גבירול כתב "ואם תבקש לעוונתי אברח ממך אליך ואתכסה מחמת בעלך", וכך כתב גם הרמב"ם בפירוש המשניות (ר"ה ד, ז) שראש השנה ויום כיפור הם ימי עבודה והכנעה ופחד ומורא מהשם "ומברח ומנוס אליו", והיינו שיש פחד ובורחים, אבל לאן בורחים? אליך – אל מי שמפחדים ממנו, מפחדים מהקב"ה ובורחים אליו.

וביאור הדבר, כי אם יש לאדם פחד ממישהו שהוא תלוי בו ויכול להרע או להיטיב לו, הרי הוא משתדל לפייסו כדי שירחם עליו, אבל האם הוא גם בורח? זהו רק כאשר הלה אדם רע ששונא אותו, שגם אחרי שמפייס אותו הוא מפחד ולא רגוע, כי הלה שונא ואינו בטוח שירחם עליו, ולכן הוא מפייסו אך גם בורח ממנו.

## הדין וההמלכה תלויים זה בזה

יודעים אנו כי בראש השנה ישנם שני עניינים: האחד - ביום זה הקב"ה דן את בריותיו וכל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון. והשני - מוטלת עלינו החובה להמליך את הקב"ה על העולם - "מלך על כל העולם כולו בכבודך". ונראה, כי שני עניינים אלו תלויים אחד בשני, הא בהא תליא, ונתחיל עם העניין הראשון - יום הדין: יהודי מגיע לראש השנה, כולו אפוף פחד ואימה. געוואלד! יום הדין! כל המאורעות שיהיו מנת חלקו במהלך כל השנה נכתבים היום! צריך הרבה רחמי שמים! הוא עומד בתפילה ואומר: "ריבונו של עולם! זכרני לחיים. אנא, אל תקח לי את החיים! זכרני לבריאות. אנא, אל תקח לי את הבריאות! זכרני לפרנסה. אל תקח ממני את הפרנסה! אל תקח ממני את הנחת מהילדים!"... "ריבונו של עולם! אנא, אל תקח, אל תקח, אל תקח!" ובאמת זו טעות גדולה! וכי החיים, הבריאות, הפרנסה הם "שלך", שאתה מבקש מהש"ת שלא יקח אותם ממך? וכי אתה "מוחזק" עליהם שאתה מבקש מהש"ת שלא "יוציא" אותם ממך? הרי לאדם אין כלום! החיים, הבריאות, הפרנסה - כולם אינם שלו! "כדלים וכרשים דפקנו דלתיך" - וכי לאיש הדל יש משהו משלו? וכי לרש יש משהו משלו? והרי אנחנו דלים ורשים - אם כן את מה יקחו? את מה שאין לנו? ממי יקחו? ממי שאין לו? ההפך הוא הנכון: בראש השנה לא "לוקחים" מאף אחד כלום! בראש השנה נותנים! הקדוש ברוך הוא נותן לכל אחד חיים, נותן בריאות, נותן פרנסה. בראש השנה נקצב מהי הקצבה השנתית לכל אחד - "מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה" אי, אי, אי, רבותי! בראש השנה לא לוקחים! וכי יש ממי לקחת? בראש השנה נותנים! ואם כך - הפחד גדול שבעתים: לקחת - זה יחסית יותר קל, עד שלוקחים מן אדם זה סיפור... הוא "מוחזק" וצריך להוציא ממנו... אבל לא לתת זה הרבה יותר פשוט! אם אתה זכאי - נותנים לך, ואם לא - פשוט לא נותנים לך! כך צריכה, אפוא, להיות תפלתו של יהודי: "ריבונו של עולם! זכרני לחיים, אנא, תן לי חיים! זכרני לבריאות, תן לי בריאות! זכרני לפרנסה, קצב לי פרנסה! הענק לי נחת מהילדים!"

והרי אבינו אב הרחמן, בורא עולם, רוצה לתת לנו הכל. הוא רוצה לתת לנו מלא חפנים של חיים ובריאות, של נחת ושמחה, של עשר וכבוד! אלא שבאו כנסת השאלות: ואם יודע אתה מה משמעותם של "חיים" שאותם מבקש אתה מהש"ת שיתן לך? האם יודע אתה לנצל נכון את הבריאות ואת העשר, שלשם אתה מתחנן להש"ת שיעניק לך? אם אינך יודע מהי המשמעות האמתית של חיים - למה יתנו לך אותם? כאן משתלב, כמין חומר, העניין השני של ראש השנה - המלכת ה', "אמר הקדוש ברוך הוא: אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם" (ראש השנה טז ע"א) - שומה על כל אדם, שמלבד מה שהוא ממליך את הקב"ה על העולם כולו, שימליך אותו על עצמו - "כדי שתמליכוני עליכם". כשאני ממליך את הקב"ה עלי, פירושו של דבר שאני הופך את עצמי להיות עבד ה'! מהותו של עבד שהוא שייך כולו לאדונו ומשועבד למלא באופן מוחלט את רצונו. אין לו, לעבד, ישות עצמית. כך הוא גם, בדיוק, כאשר אני ממליך את הקב"ה עלי והופך את עצמי לעבד ה': להיות עבד ה' פירושו שאני מקדיש את כל חיי קודש לה'! שאני מוותר על כל תאוותי ורצונותי האישיים. חיי הופכים להיות "למענך אלקים חיים!"

אה! לאחר שהמלכת את הקב"ה עליך, ואתה יודע את משמעות החיים, אתה יודע שתכלית החיים היא "למענך אלקים חיים" - כעת יכול אתה לבקש מהש"ת שיתן לך חיים! לאחר ה"מלכיות" יכול אתה לבקש שיתנו לך ביום הדין חיים, בריאות וכל טוב. כי כבר יודע אתה לנצל באופן הראוי והנכון את אותם הדברים עליהם אתה מבקש. זהו הקשר בין שני ענייני ראש השנה: הדין וההמלכה. שניהם תלויים אחד בשני. מעתה נבין היטב את דברי הריטב"א שאומר שהשופר עושה שתי פעולות גם יחד, הוא גם "עושה דין", וגם "ממליך את הקדוש ברוך הוא": כי בו ברגע שאנו ממליכים את הקב"ה, על ידי התקיעה בשופר - עולה זכרונו לפניו לטובה, והוא יתברך גוזר עלינו חיים טובים בדין, וזאת, כאמור, מכיון שהשכלנו להבין את משמעות החיים: להיות עבדי ה'! פלאי פלאים, רבותי! (רבי ראובן קרלינשטיין זצ"ל, דורש טוב)

## בזכות אמן זוכים בדין

באחת השנים, כאשר נועץ רבה של רמת אלחנן הגר"י זילברשטיין בראש הישיבה בעל 'אילת השחר' במה עליו לחזק את הציבור לקראת ראש השנה, הפתיעו ראש הישיבה ברעיון מקורי ומזוקק היטב: דהנה ברמב"ם (בפירוש המשניות בסוף מכות) כתב: "מיסודות האמונה בתורה שאם קיים האדם מצווה מתרי"ג מצוות כראוי וכהוגן, ולא שיתף עמה מטרה ממטרות העולם הזה כלל, אלא עשאה לשמה מאהבה כמו שביארתי לך, הרי הוא זוכה בה לחיי העולם הבא" עכ"ל. וא"כ הזכיה ביום הדין צריכה להיות במצוות שנעשה בנקיות, ואני מציע רעיון למצוה שאפשר בקלות לעשות בנקיות, והיא עניית אמן בכונה, שכמעט אין בזה שלא לשמה, דאין בזה כבוד וכדו', ואין משיג מטרה גשמית כלשהי, ואפשר לזכות בזה למצוה שלמה בנקיות הלב, ובזה נזכה בדין.

יצוין כי רעיון זה הזכיר ראש הישיבה אף בדברים שנשא בכנס לחיזוק עניית אמן שהתקיים ביזמת 'בני אמונים' בי"ג אלול תש"ע, וכה היו דבריו: צריך לשנן באזני התלמידים שעניית אמן היא דבר גדול מאד. מבואר בגמרא שבת (ק"ט): אמר ריש לקיש: כל העונה אמן בכל כחו פותחין לו שערי גן עדן שנאמר (ישעיה כו, ב) פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמונים אל תקרי שומר אמונים אלא שאומרים אמן. צריך להדגיש בפניהם, שאם הגמרא אומרת לנו שעניית אמן היא דבר כל כך גדול המביא לחיי העולם הבא אין לנו מה להוסיף על כך.

ולבד מזה יש כאן ענין נפלא. מעלות רבות עשויות להביא את האדם לידי גאווה, אדם יפה יפיו גורם לו להתגאות, אדם גיבור גבורתו מביאה אותו לידי גאווה, הלמדן עשוי להתגאות בלמדנותו. והנה לפנינו מעלה גדולה ועצומה, עניית אמן כהלכתה, שהיא כל כך פשוטה וקלה עד שאין מה להתגאות בה, אדם יכול לקבל את כל המעלות והברכות מבלי להיכשל בגאווה, שהרי אין דבר פשוט יותר מעניית אמן כראוי, וזו המעלה הגדולה מכולם לעשות דבר טוב שאין בו סרך גאווה. (כאיל תערוג)

פינת ההלכה

## בקשות פרטיות בשבת

שאלה: האם מותר להתפלל ברה"ו ויה"כ שחל בשבת על בקשת צרכים פרטיים? וכן האם מותר לבכות? ומה הדין בשבת? תשובה: מותר לבקש בימים אלו כל הבקשות הפרטיות והכלליות, לפי שימים אלו הוקבעו לבקשות ותחנונים לפני ממ"ה הקב"ה (ארחות רבינו בשם החזו"א). ואף כשחל בשבת אין לחשוש משום בקשת רחמים ושאלת צרכיו בשבת, ומשום כן כשמתפללים על חולים, בעת "מי שברך" אין צריך לומר "שבת (או יו"ט) היא מלועזק" (מטה אפרים סי' תקפד סעי' כ"ה). וכמו כן נוהגים לבכות ולהוריד דמעות בתפילת ר"ה ויה"כ, אף שחל בשבת (מטה אפרים סי' תקפ"ב סעי' כ"ח, והא דכתב ב"מעשה רב" אות ר"ז בשם הגר"א שאסור לבכות, כוונתו לבכיה שהיא ממחשבת עצבות וצער ולא בכי של התרגשות). אולם כתב במשנ"ב (סי' תקפ"ד סק"ד) שאין אומרים "אבינו מלכנו" בשבת משום שאין לבקש צרכיו בשבת. וי"ל דהתם משום שכל הציבור אומרים ביחד משא"כ כאשר כל אחד מבקש בלחש י"ל שאפשר. (הגר"א דינר שליט"א, גליון מים חיים)

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת אביצור לאירוסין הבן משפחות לוינשטיין-שוחר להולדת הבן הנכד

גני הדר: משפחות נוה-שחר לאירוסין הבן הנכד

לתושבי פתח תקווה ברכת כתיבה וחתומה טובה, ברכת שמים ברוחניות ובגשמיות, ואך ששון ושמחה ישיגונו  
הנהלת היחידה לתרבות חרדית